

az ennek megfelelő kompozíciós és stiláris kifejezésig újszerű feladatokkal és megjelenítésbeli igényekkel találta magát szembe, s ezeknek művészi megoldása analóg módon ugyanolyan nehéz, mint a mindennapok forradalmiságának tudatosítása a közgondolkodásban.

A kötet egészére visszatérve, sok mindenről lehetne még szólni, ami nagyon fontos benne. A bürokrata-technokrata szemléletről szóló okfejtés például ilyen (s hogy Király „látatlanban” is mennyire találkozik Lukács György észjárásával, arra nagyon jó bizonyíték, hogy Lukács legutolsó művének, az *Ontológiának* egyik jegyzetében ezt mondja: hasznos lenne, ha valaki megírná a „technológiai ész kritikáját”); de ilyenek a modernizmus-realizmus viszonyáról, a magyar irodalom történetének igazi folytonosságáról, az irodalomtörténész elméleti igényességének fontosságáról írott részek is. Lehetne írni arról is, ami kimaradt a válogatásból: objektíve érthető, hogy a Mikszáth- és Ady-monográfiákból (a Zubolyról szóló néhány oldal kivételével) semmi sincs a könyvben, de szubjektíve nagyon sajnálatos, hogy így viszont szinte teljesen hiányzik a válogatott kötetből a *műelemző* Király István, pedig csak részvételével lenne teljes igazán a pálya íve.

Mindezekről szintén sokat lehetne írni, de kiemelten már csak egyet említünk, azt az élményt, amit a tartalmi értékeken túl az olvasmányosság nyújt. A szenvedélyes meggyőződés — ahol a hangsúly egyformán van a jelzón és a jelzett szón —, a racionális és az emocionális egysége stílust formáló, stílust megszabó erő Király Istvánnál, az objektív tudományosság és a tudósi pártosság nagyhatású kifejezője, amely még közelebb hozza azt a gondolati mondandót, amit József Attiláról szólva így fogalmazott meg: „Tüzet vetni másokba csak az tud, aki lélekben maga is ég. A puszta formális készséget meghódíthatja minden közepes tehetség. Az egyetlen, megváltó kifejezésre viszont csak az lehet rá, aki mindennél komolyabban veszi a saját üdvösségét, aki nem önmagába zártan él, hanem együtt népével, nemzetével, s túlnézve önmagán, gondolni tud az emberiségre is.” (*Szépírodalmi*, 1976.)

VÖRÖS LÁSZLÓ

